

Облік доходів та видатків.

У даній темі розглянемо 4 питання:

1. Основні принципи та порядок фінансування бюджетних установ.
2. Склад і класифікація доходів бюджетних установ.
3. Склад і класифікація видатків бюджетних установ.
4. Касові та фактичні видатки.

1. Основні принципи та порядок фінансування бюджетних установ.

Видатки бюджетної установи — це витрати, що їх здійснює установа для свого утримання та виконання своїх функцій, в т. ч. видатки за несплаченими рахунками кредиторів, за нарахованою і не виплаченою заробітною платою, стипендіями тощо. В обліку виконання кошторису видатки поділяються на касові і фактичні.

Касові видатки — це кошти, перераховані Державним казначейством або фінансовими органами та видані безготівково або готівкою міністерствам, відомствам, установам.

Фактичні видатки обліковуються на рахунках класу 8 «Витрати», зокрема 80 «Видатки загального фонду», 81 «Видатки спеціального фонду», 82 « Виробничі витрати».

Рахунки класу 8 є активними. За дебетом фіксуються суми фактичних видатків, проведених протягом року, за кредитом наприкінці року відбувається списання сум фактичних видатків за рахунок джерел їх фінансування. Аналітичний облік фактичних видатків за рахунком 80 «Видатки із загального фонду» в установах, що здійснюють облік виконання кошторису самостійно, ведеться за кожним субрахунком у книзі видатків за кодами економічної класифікації видатків (табл. 3.1).

У дебет відповідних субрахунків записуються суми здійснених фактичних видатків. Після закінчення року всі видатки, сформовані за дебетом субрахунків 801 і 802, бюджетними установами списуються за кредитом цих субрахунків у дебет субрахунку 431 «Результат виконання кошторису за загальним фондом».

Аналітичний облік фактичних видатків за рахунком 81 «Видатки спеціального фонду» ведеться в розрізі видів спеціальних коштів і кодів економічної класифікації в книзі обліку спеціальних коштів.

У дебет відповідних субрахунків записуються суми здійснених фактичних видатків. Після закінчення року всі видатки, сформовані за дебетом субрахунків 811 — 813, бюджетними установами списуються за кредитом цих субрахунків у дебет субрахунку 432 «Результат виконання кошторису за спеціальним фондом».

Касові видатки — усі суми, проведені органом Державного казначейства або установою банку з реєстраційного, спеціального реєстраційного, поточного рахунку як готівкою, так і у формі безготівкової оплати рахунків. Основним завданням обліку касових видатків є забезпечення контролю за цільовим витрачанням коштів бюджету згідно із затвердженим кошторисом установи.

Касові видатки показують суму асигнувань, які одержала і витратила установа за окремими кодами економічної класифікації видатків, що дає змогу мати дані про касове виконання кошторису та про залишки невикористаних асигнувань на певну дату. Повернення грошових коштів на рахунки приводить до відновлення, тобто зменшення касових видатків.

Касові видатки бюджетних установ, які фінансуються через органи Державного казначейства, обліковуються двічі: один раз в органі казначейства (під час списання коштів з реєстраційного рахунку установи) і другий раз — в самій установі (під час отримання виписки органу казначейства з реєстраційного рахунку).

Фактичні видатки — це дійсні витрати коштів бюджетної установи, оформлені відповідними первинними документами і здійснені за рахунок коштів загального та спеціального фондів бюджету, а також нараховані або проведені, але не сплачені. До них належать видатки за неоплаченими рахунками кредиторів, нарахованою, але не виплаченою заробітною платою і стипендіями.

Їхній облік дає змогу контролювати хід виконання кошторису установою загалом та дотримання встановлених норм видатків за окремими кодами економічної класифікації. Ці видатки відображають фактичне виконання норм, затверджених кошторисом, вони є показником кінцевого виконання кошторису установи, тому під час виконання планового обсягу робіт вони повинні відповідати сумах асигнувань за кошторисом.

Фактичні видатки, як правило, не збігаються з касовими ні в часі, ні у сумі. У сучасних умовах фактичні видатки часто перевищують касові, бо не завжди фінансування з бюджету дає змогу вчасно погасити заборгованість із зарплати, за енергоносії та інші господарські витрати бюджетних установ.

Фактичні видатки за КЕКВ 1111, 1112, 1120,1342, як правило, випереджають касові.

Це пов'язано з тим, що нарахування зарплати, стипендії та внесків на соціальне страхування здійснює раніше, ніж перерахування платежів і отримання грошових коштів до каси для виплати.

Касові видатки приблизно відповідатимуть у часі фактичним у разі придбання основних засобів та нематеріальних активів, оскільки вартість придбаних зазначених активів одразу списують на фактичні видатки (під час формування фонду необоротних активів).

Якщо кошти, отримані з банку чи казначейства, витрачені за прямим призначенням відповідно до кошторису (наприклад, видатки за електроенергію, газ, воду, телефон, поточний ремонт та інші послуги), то фактичні видатки збігаються з касовими.

За іншими кодами економічної класифікації видатків бюджету касові видатки найчастіше випереджають фактичні.

Так, під час придбання господарських товарів, медикаментів, продуктів харчування, бензину спочатку, звичайно оплачується рахунок постачальника (касові видатки), потім — оприбутковуються оплачені цінності, а вже потім — їх списують (фактичні видатки).

Якщо фактичні видатки перевищують касові, це свідчить або про погашення дебіторської заборгованості на початок звітної періоду, або про виникнення кредиторської заборгованості на кінець звітної періоду через отримання товарів, робіт, послуг без попередньої оплати.

Крім того, перевищення фактичних видатків над касовими за статтями видатків на придбання продуктів харчування, медикаментів, канцтоварів, видатків на утримання автотранспорту, капітальний ремонт може бути наслідком списання у поточному звітному періоді майна, придбаного у попередньому звітному періоді;

Якщо касові видатки перевищують фактичні, це свідчить про погашення кредиторської заборгованості, наявної на початок звітної періоду, або про виникнення дебіторської заборгованості наприкінці звітної періоду в результаті попередньої оплати. Касові та фактичні видатки пов'язані між собою. Тому розподіл і одночасний взаємозв'язок дають змогу, аналізуючи видатки одержати повну інформацію щодо використання бюджетних коштів і здійснювати своєчасний контроль за їх цільовим використанням.

Залежність касових та фактичних видатків за КЕКВ можна записати у вигляді формули:

Фактичні видатки за звітний період :

- Кредитовий залишок на початок року ,
- Дебетовий залишок на початок року,
- Кредитовий залишок на кінець звітної періоду ,
- Дебетовий залишок на кінець звітної періоду,

Касові видатки за звітний рік (період)

Порівняння касових і фактичних видатків із сумами одержаного фінансування за відповідними кодами економічної класифікації видатків забезпечує контролю з боку держави (в особі відповідних розпорядників коштів, фінансових органів та органів Державного казначейства) за станом виконання кошторису доходів і видатків, розрахунків з підрядниками, постачальниками, різними кредиторами, за доцільністю використання виділених коштів згідно з їхнім цільовим призначенням.

Таке порівняння дає змогу виявити факти порушення фінансової дисципліни, безпідставного, нецільового використання державних коштів.

Облік касових та фактичних видатків.

Бухгалтерський облік касових видатків ведеться на відповідних субрахунках рахунку 32 „Рахунки в казначействі“. За кредитом цих субрахунків відображають касові видатки установи, тобто суми, отримані з рахунків у казначействі чи банку готівкою або перераховані у безготівковому порядку.

Для обліку фактичних витрат бюджетних установ Планом рахунків передбачено Клас 8 „Витрати“.

Клас 8 „Витрати“ за Планом рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ включає такі синтетичні рахунки з обліку витрат:

80 „Видатки із загального фонду“;
81 „Видатки із спеціального фонду“;
82 „Виробничі витрати“.